

VĂN HỌC DÂN GIAN

CA DAO VỀ TÌNH CẢM GIA ĐÌNH

Bài 1 – ANH CHỊ EM

1. Anh em nào phải người xa
Cùng chung bác mẹ, một nhà cùng thân
Yêu nhau như thể tay chân,
Anh em hòa thuận, hai thân vui vầy.
2. Anh em như tre cùng khóm,
Chị em gái như trái cau non.
3. Khôn ngoan đối đáp người ngoài,
Gà cùng một mẹ chớ hoài đá nhau.
4. Anh em như thể tay chân,
Rách lành đùm bọc, dở hay đỡ đần.
5. Anh em hiền thật là hiền,
Bởi một đồng tiền nên mất lòng nhau.

Nội dung: Bài ca dao nhắc nhở anh em trong cùng gia đình phải biết yêu thương lẫn nhau, nương tựa và cùng hỗ trợ lẫn nhau.

Hình thức: dùng biện pháp so sánh (anh em – tay chân) - gợi sự liên tưởng về mối quan hệ mật thiết, biết nương tựa lẫn nhau trong cuộc sống

* Biện pháp so sánh là kiểu so sánh phổ biến được dùng trong ca dao.

Bài 2 – CHA MẸ

1. Công cha đức mẹ cao dày,
Cưu mang trứng nước những ngày ngây thơ.
2. Nuôi con khó nhọc đến giờ,
Trưởng thành con phải biết thờ song thân.
3. Đói lòng ăn đọt chà là,
Để cơm nuôi mẹ, mẹ già yếu răng
4. Những khi trái nắng trở trời,
Con đau là mẹ đứng ngồi không yên.
5. Nuôi con mới biết sự tình
Thâm thương cha mẹ nuôi mình hồi xưa.
6. Ôn cha nặng lắm ai ơi!
Nghĩa mẹ bằng trời, chín tháng cưu mang
7. Mẹ già ở tấm lều tranh
Sớm thăm tối viếng mới đành dạ con
8. Công cha như núi Thái Sơn
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra
Một lòng thờ mẹ kính cha
Cho tròn chữ “Hiếu” mới là đạo con.

9. Ngó lên nuộc lạt mái nhà,
Bao nhiêu nuộc lạt nhớ ông bà bấy nhiêu

10. Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa
Miệng nhai cơm búng, lưỡi lừa cá xương.

Nội dung: nỗi nhớ và sự yêu kính đối với ông bà, cha mẹ

Hình thức

Hình ảnh so sánh: “nuộc lạt mái nhà”, gợi sự kết nối bền chặt, không tách rời của sự vật cũng như tình cảm gắn bó và công lao to lớn của ông bà trong việc xây dựng gia đình.

Cách diễn đạt tình cảm: “Ngó lên” thể hiện sự trân trọng, tôn kính

Mức độ so sánh: “bao nhiêu... bấy nhiêu”

Câu hỏi:

1. Em thích nhất những câu ca dao nào? Vì sao?
2. Theo em, dân học dân gian còn có giá trị trong thời đại ngày nay không? Vì sao?

Bài 3 – BÀI ĐỌC THÊM

Đi khắp thế gian, không ai tốt bằng mẹ
Gánh nặng cuộc đời, không ai khổ bằng cha.
Nước biển mênh mông, không đong đầy tình mẹ,
Mây trời lồng lộng, không phủ kín lòng cha.
Tần tảo sớm hôm, mẹ nuôi con khôn lớn,
Mang cả tấm thân gầy, cha che chở đời con.

Ai còn mẹ, xin đừng làm mẹ khóc.
Đừng để buồn lên mắt mẹ nghe không?
Đêm nay con ngủ giấc tròn,
Mẹ là ngọn gió của con suốt đời.

Mỗi đêm con thắp đèn trời,
Cầu cho cha mẹ sống đời với con.

Ngày nào em bé cón con
Bây giờ em đã lớn khôn thế này
Cơm cha, áo mẹ, công thầy
Nghĩ sao cho bỏ những ngày ước ao.

Gió mùa thu mẹ ru con ngủ,
Năm canh dài, mẹ thức đủ năm canh.

Mười làm chi, một làm chi
Sinh ra có nghĩa có nghì thời hơn
Sinh con ai nữ sinh lòng
Sinh con ai chẳng vun trồng cho con